

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa A. L.

przeciwko M. B.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego we [...]

z dnia 27 sierpnia 2019 r., sygn. akt [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od A. L. na rzecz M. B. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód A. L. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W., oddalającego powództwo A. L. w sprawie przeciwko M. B. o zasądzenie bliżej oznaczonej kwoty tytułem roszczenia wywodzonego z art. 299 § 1 k.s.h.

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie tej przesłanki wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi też charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie sprawy do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego jak i ochronę praw prywatnych.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący przedstawił dwa zagadnienia. Pierwsze z nich dotyczyło „zasadności bezwzględnego kwalifikowania rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia szkody wynikłej z czynu niedozwolonego (art. 442¹ § 1 k.c.) w związku ze zdarzeniem prawnym w postaci publikacji nieprawomocnego planu podziałów funduszków masy upadłości” bliżej określonej spółki prawa handlowego.

Przytoczone pytanie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w opisanym wyżej znaczeniu. Kwestia przedstawiona jako doniosły problem jurydyczny nie może sprowadzać się do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2016 r., I PK 81/15). Nie ma bowiem wówczas charakteru abstrakcyjnego, lecz stanowi w istocie partykularne pytanie o prawidłowość zastosowania prawa w konkretnej sprawie. Tymczasem o podstawach takiej kwalifikacji zagadnienia sformułowanego przez skarżącego świadczy zarówno przytoczona wyżej treść tego zagadnienia, jak i uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w którym stanowisko Sądu Apelacyjnego zostało przez skarżącego zestawione z własnym poglądem, a sam problem prawny sprowadzono do wyboru między dwoma ww. zapatrywaniami - mimo że ustalenie „dowiedzenia się” jako przesłanki zastosowania art. 442¹ § 1 k.c. może następować na podstawie analizy różnych okoliczności, nie tylko opisanych przez skarżącego.

Jednocześnie natomiast badanie, czy (kiedy) poszkodowany dowiedział się o szkodzie, musi mieć za podstawę dokonanie przez sąd oceny uwarunkowań konkretnego przypadku, toteż nie może opierać się na sztywnej regule, zwłaszcza jeśli jej zastosowanie miałoby nastąpić z jednoczesnym pominięciem wniosków wynikających z rzeczywistego przebiegu zdarzeń (zob. przywołany również przez Sąd Apelacyjny wyrok Sądu Najwyższego z 22 marca 2019 r., I CSK 96/18). Skoro więc początek biegu terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego jest uzależniony konkretnie od momentu dowiedzenia się o szkodzie, to samoistnej doniosłości prawnej nie można przypisać określeniu „najpóźniejszego” dla wierzyciela terminu dowiedzenia się o szkodzie (czyli także pomijającego moment rzeczywisty), w postaci np. wydania postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego.

Z tej przyczyny o spełnieniu wywodzonego z wykładni art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania, że zagadnienie prawne ma wystąpić „w sprawie”, a jednocześnie mieć walor ogólny, służący rozwojowi orzecznictwa również w innych sprawach o określonym przedmiocie, nie świadczy również wskazanie w zagadnieniu prawnym na „bezwzględne” wiązanie początku biegu terminu przedawnienia dochodzonej wierzytelności z określonym zdarzeniem, tj. „ogłoszeniem nieprawomocnego

ostatecznego planu podziału funduszków masy”. Wbrew sugestii, która może wynikać z przytoczonego wyżej fragmentu skargi, Sąd Apelacyjny nie wyraził zapatrywania co do „bezwzględного” (uniwersalnego) charakteru tego terminu. Przeciwnie, z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że zbadana została wiedza ściśle oznaczonej osoby co do faktu wystąpienia konkretnej szkody, z uwzględnieniem m.in. wniosków wynikających z treści ostatecznego planu podziału funduszków masy upadłości. Dodanie przytoczonego wyżej elementu o „bezwzględnym” charakterze wskazanego przez skarżącego kryterium jest równoznaczne z wykroczeniem poza ramy stanowiska Sądu Apelacyjnego, do którego powinno odnosić się zagadnienie prawne.

Drugie zagadnienie sformułowane przez skarżącego dotyczyło „pojęcia świadomości powoda jako wierzyciela [...] w odniesieniu do poszczególnych czynności postępowania upadłościowego, które mogą stanowić potencjalnie możliwość powzięcia wiadomości [...] o szkodzie (potencjalnym nie zaspokojeniu wierzytelności w tym postępowaniu) w związku z ich ogłoszeniem - wobec okoliczności, iż jedna z czynności postępowania upadłościowego w postaci publikacji ostatecznego planu podziałów funduszków masy stanowiła dla Sądów [...] bezwzględną przesłankę rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia” (pisownia oryginalna).

Tak ujęty problem prawny również nie występuje w sprawie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Po pierwsze, jak wskazano już w odniesieniu do pierwszego z zagadnień przedstawionych przez skarżącego, Sąd II instancji nie przyjął, że określone zdarzenie prawne (ogłoszenie ostatecznego planu podziału) stanowi „bezwzględną” przesłankę początku biegu terminu przedawnienia roszczenia z art. 299 § 1 k.s.h., lecz wyrażony pogląd odniósł konkretnie do stanu faktycznego sprawy. Zagadnienie sformułowane przez powoda abstrahuje zatem od prawnej podstawy rozstrzygnięcia Sądu II instancji. Po drugie, poruszony problem został ujęty nazbyt szeroko, gdyż dla sprawy nie mają znaczenia wszystkie czynności postępowania upadłościowego, które potencjalnie mogłyby stanowić źródło „dowiedzenia się” o szkodzie, realizującego jedno z kryteriów biegu terminu przedawnienia unormowanego w art. 442¹ § 1 k.c.

Jeśli natomiast, na co może wskazywać treść wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wątpliwość skarżącego sprowadzała się ostatecznie do kwestii, czy dowiedzenie się przez wierzyciela o szkodzie zasadnie zostało powiązane przez Sądy powszechne z ogłoszeniem ostatecznego planu podziału funduszków masy, to trzeba zauważyć, że tak ujęta kwestia jurydyczna, mimo iż o nominalnie abstrakcyjnym charakterze, w istocie służyłaby weryfikacji sposobu zastosowania prawa w konkretnym przypadku, pozostającej jednak poza wskazaną w skardze kasacyjnej przyczyną przyjęcia jej do rozpoznania.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że w skardze kasacyjnej nie wykazano, by zachodziły przyczyny określone art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).

Z uwagi na powyższe orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

jw